

Els mateixos pressupostos contats per dos periòdics

Lectura contrastada de dues cobertures oposades del mateix projecte de Pressupostos Generals de l'Estat: separar la dada de l'enquadrament, detectar les xifres que cada mitjà tria callar i redactar una tercera versió que no es puga desmentir.

DURADA

55 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 11

Polítiques econòmiques: fiscal i monetària

MATERIALS

- Fitxa impresa amb les dues cobertures i la taula de xifres
- Dos retoladors de colors distints per grup
- Calculadora

ENCAIX CURRICULAR · Sabers D.1, D.2, D.3 · Comp. específiques CE5 · Comp. clau CCL, CC, CD, CPSAA

Plantejament

Els Pressupostos Generals de l'Estat són el document econòmic més important de l'any i, probablement, el pitjor contat. No perquè els mitjans inventen xifres —quasi mai ho fan— sinó perquè **trien** quina destaquen, amb què la comparen i què ometen. Amb la mateixa taula es pot escriure un titular d'èxit i un de catàstrofe, tots dos tècnicament certs.

Hui fareu d'auditors de dues cobertures i, al final, escriureu la vostra.

La taula (xifres del projecte)

CONCEPTE	IMPORT
Despesa total consolidada	510.000 milions €
Ingressos totals previstos	465.000 milions €
Despesa en pensions	200.000 milions €
Despesa en sanitat i educació (aportació estatal)	12.000 milions €
Inversió pública	40.000 milions €
Deute públic acumulat	1.620.000 milions €
PIB previst per a l'exercici	1.500.000 milions €

Xifres construïdes per a esta fitxa amb ordres de magnitud realistes del pressupost espanyol. Les dades reals de cada exercici estan al portal del Ministeri d'Hisenda.

Les dues cobertures (textos elaborats per a esta fitxa)

Text A. «El Govern presenta els pressupostos **més socials de la història**, amb 200.000 milions destinats a pensions i un augment de la despesa de 20.000 milions respecte a l'exercici anterior. La inversió pública creix per quart any consecutiu i arriba als 40.000 milions, una xifra sense precedents que permetrà desplegar projectes a tot el territori.»

Text B. «Uns comptes que disparen la despesa fins als 510.000 milions i deixen el **deute públic al 108 % del PIB**, un dels més alts de la Unió Europea. L'Estat gastarà enguany 45.000 milions més dels que ingressa, una bretxa que hauran de tancar les generacions futures.»

Objectius didàctics

- Distingir la dada de l'enquadrament amb què es presenta.
- Calcular magnituds relatives i comprovar com canvien la interpretació.
- Detectar omissions rellevants en una informació econòmica.
- Redactar una síntesi informativa exacta i comprensible.

Passos (sessió de 55 min)

1. **Subratllat a dos colors (10 min).** En cada text: en un color, les **dades verificables** contra la taula; en un altre, les **valoracions** («més socials de la història», «sense precedents», «hauran de tancar les generacions futures»).
2. **Verificació (10 min).** Comproveu una per una que totes les xifres dels dos textos estan a la taula i són correctes. N'hi ha alguna de falsa?
3. **El que cada un calla (10 min).** Llisteu quina dada important omet el text A i quina omet el text B.
4. **Canviar la vara de mesurar (15 min).** Calculeu: despesa total en % del PIB, dèficit en milions i en % del PIB, deute en % del PIB, i pes de les pensions sobre la despesa total. Quina d'estes xifres afavorix cada text?
5. **El vostre titular (10 min).** Escriviu un titular i una entradeta de tres línies que cap economista puga desmentir i que tot i així s'entenga. Es lliguen en veu alta.

Preguntes d'anàlisi

- Si cap dels dos textos no menteix, per què deixen impressions tan distintes?
- El text A dona la despesa social en euros i el text B dona el deute en % del PIB. Per què cada un tria eixa unitat i no l'altra?
- «20.000 milions més que l'any passat»: si la inflació va ser del 3 %, quant d'eixe augment és despesa real addicional i quant és només preus?
- El dèficit no apareix en cap dels dos titulars. Per què creeu que és la dada que més s'escapa?
- Quina pregunta li faríeu al ministre d'Hisenda que cap dels dos textos no respon?

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Separació dada / valoració	Subratllat correcte als dos textos	25 %
Càlcul	Les quatre magnituds relatives ben calculades	30 %
Detecció d'omissions	Identifica el que calla cada cobertura i per què importa	25 %
Redacció pròpia	Titular exacte, comprensible i sense adjectius de més	20 %

Variants i extensions

- **Amb suport:** treballar només el text A i dos dels càlculs.
- **Amb premsa real:** repetir l'exercici amb dues cobertures reals de l'últim pressupost, buscades pels mateixos grups. És la millor versió, però necessita una sessió més.
- **Per a qui va sobrat:** buscar la regla de dèficit i deute de la Unió Europea i comprovar si estos comptes la complirien.

- **Connexió amb la Unitat 12:** el límit del 3 % i del 60 % no el posa Espanya. Guardeu la pregunta de qui decidix quant pot gastar un Estat de l'euro.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

- 1. Les xifres són les mateixes.** Tots dos textos són compatibles amb la taula: cap no menteix. El que canvia és quina xifra es posa al titular i amb què es compara.
- 2. Els trucs del text A.** Xifra la despesa social en euros (un número gran i amb bona premsa) i omet el dèficit i el deute. Compara amb l'any anterior, no amb el PIB.
- 3. Els trucs del text B.** Xifra el deute en percentatge del PIB (on llu pitjor) i presenta la pujada de la despesa sense dir quant d'eixa pujada és inflació. Omet que els ingressos també creixen.
- 4. Despesa en % del PIB.** $510.000 / 1.500.000 = 34 \%$. La mateixa partida que en euros pareix rècord històric queda, en percentatge del PIB, en la forqueta habitual dels últims anys: la comparació triada canvia la conclusió sense canviar una sola dada.
- 5. Dèficit.** Ingressos 465.000 – despeses 510.000 = **-45.000 milions**, un 3 % del PIB. Cap dels dos titulars no ho diu.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE